

Kommunens skyldighet att besluta verksamhetsområde

En fastighetsägare, belägen utanför verksamhetsområdet för en allmän VA-anläggning, lät inrätta i januari 2006 en enskild avloppsanläggning på sin fastighet efter skriftligt krav med viteshot våren 2004 från kommunens miljö- och hälsoskyddsförvaltning. Den färdigställdes i månadsskiftet mars/april 2006. Innan han lät sin entreprenör påbörja arbetet med det enskilda avloppet, så sökte han aktivt information hos kommunen om eventuella utbyggnadsplaner för det kommunala avloppet eftersom det gick rykte om att sådant var på gång. Fastighetsägaren fick då informationen att någon utbyggnad av kommunalt avlopp till hans område inte var aktuellt. I maj 2006 började kommunen att gräva ned ledningar för kommunalt avlopp utanför hans fastighet. Fastighetsägaren lyckades kontakta kommunen för att få en förklaring först december 2006.

Det visade sig sedan att endast 3-4 fastighetsägare av ett 30-tal berörda i bebyggelseområdet hade följt miljö- och hälsoskyddsförvaltningens krav på ordnande av ny enskild avloppsanläggning medan resten helt utan sanktioner ignorerade föreläggandet och därefter kunde koppla in sig på det kommunala nätet och bespara sig kostnaden för en helt onödig investering i enskilda lösningar. Genom kommunens felaktiga information hade fastighetsägaren drabbats av anläggningskostnader och tillståndsavgifter. Han ville genast ansluta sin fastighet till kommunens avloppsnät när detta hade byggts ut.

Fastighetsägaren yrkade dels fastställt att förutsättningar föreligger enligt 6§ vattentjänstlagen att inordna hans fastighet i den allmänna VA-anläggningens verksamhetsområde dels förpliktande för kommunen att ersätta kostnaden för hans onyttigblivna enskilda VA-anordningar.

Kommunen bestred yrkandet och menade att ursprungligen fanns inte avsikt att bygga ut det kommunala avloppsnätet till aktuellt samhälle men efter ett möte med vägföreningen i mars 2006 framkom att det fanns ekonomiska förutsättningar att finansiera projektet med avgiftsmedel och då påbörjades planeringen. Enligt beslut i kommunen är ambitionen att först göra utbyggnad i ca 15 småsamhällen innan det tas ett samlat beslut om att låta dessa ingå i verksamhetsområdet. Skälet för detta system var att kommunen får ett friare sätt att lösa finansieringen. Fastigheternas anslutningar regleras inledningsvis med avtal eftersom de ligger utanför verksamhetsområdet. Kommunen hade inga planer att ersätta onyttigblivna enskilda anläggningar på fastigheter innan beslut om verksamhetsområde föreligger.

Kommunen fick stöd för sin ståndpunkt genom ett särskilt yttrande från länsstyrelsen när det gällde skyldigheten att ordna kommunalt avlopp för aktuell fastighet, dvs att införliva den i verksamhetsområdet.

VA-nämnden konstaterade att aktuellt bebyggelseområde omfattade ett 40-tal fastigheter, varav ca 35 nu hade anslutits till kommunens utbyggda avloppsnät. Kommunalt renvatten var utbyggt sedan tidigare. Att avloppssituationen i området inte varit tillfredsställande framgick av de förelägganden med viteshot till de boende angående nödvändigheten av att förbättra de

enskilda avloppsanläggningarna. Kommunen hade i detta fall uttalat att området skulle inordnas i verksamhetsområdet men först på ”sikt”.

VA-nämnden uttalade vidare att ”enligt såväl tidigare som nu gällande VA-lagstiftning har verksamhetsområdet för allmän VA-anläggning definierats som det område inom vilket vattentjänster ”har ordnats” eller ”skall ordnas” genom den allmänna VA-anläggningen. Detta bör enligt VA-nämndens mening förstås så att när VA-frågan för en större bebyggelsegrupp lösts genom utbyggnad av kommunens allmänna VA-anläggning så ska, bl a för att undvika kringgående av vattentjänstlagen, sådana fastigheter normalt anses omfattas av verksamhetsområdet.” Såsom anges i betänkandet, ska brukarna där inte behöva acceptera anslutningsförhållanden som inte regleras av VA-lagstiftningen endast för att kommunen inte tänker bestämma verksamhetsområde eller avvaktar med det formella fastställandet. Genom vattentjänstlagen har nu fastighetsägare i denna situation fått möjlighet att direkt vända sig till VA-nämnden för att pröva kommunens och huvudmannens skyldigheter.

VA-nämnden ansåg också att det inte var godtagbart att en kommun väntade med att fastställa ett verksamhetsområde där utbyggnad skett eftersom berörda fastighetsägare då inte kunde nyttja vattentjänstlagens rätt att få ersättning för onyttigblivna enskilda anläggningar.

En bruksrätt till kommunalt avlopp föreligger då om det behov att omhänderta avloppet som ostridigt finns inte kan tillgodoses bättre på annat sätt. VA-nämnden bedömde, att med hänsyn till omständigheterna i detta fall, det förelåg en skyldighet för kommunen att ta in aktuell fastighet i verksamhetsområdet, av vilket följde att vattentjänstlagen blev tillämplig. Därmed infann sig också en skyldighet för huvudmannen att ersätta fastighetsägaren för hans onyttigblivna enskilda anläggning.

BVa 57, Va 88/07

Rita Lord